

De schemering en de dageraad

Ken Follett bij Meulenhoff Boekerij:

Code Rebecca

Piraat

De man van St. Petersburg

Door het oog van de naald

Op vleugels van de adelaar

Sporen naar de dood

Papiergeld

Pilaren van de aarde (De kathedraal)

Geheim

Nachtvluucht

De ruimtetweeling

Gevaarlijk fortuin

De vlam van de vrijheid

De derde tweeling

De vuist van Eden

De countdown

Torenkraai

Nachtwakers

Sneeuwjacht

Brug naar de hemel

Val der titanen

Nacht van het kwaad

Kou uit het oosten

Het eeuwige vuur

Notre-Dame

De schemering en de dageraad

Ken Follett

*De schemering en
de dageraad*

Als Engeland wordt belaagd door de Vikingen,
raken drie levens onlosmakelijk met elkaar verbonden

ISBN 978-90-225-7512-3

ISBN 978-94-023-1515-8 (e-book)

ISBN 978-90-528-6284-2 (audio)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Evening and the Morning*

Vertaling: Joost van der Meer en William Oostendorp

Omslagontwerp: Wil Immink Design

Omslagbeeld: iStock

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2020 Ken Follett

© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In memoriam,
E.F.

← *glastonbury* †
XIIII††††††††††

↑†††††††††† *trench*

††††††††††
Wigleigh

Bathford ††††††††††
††††††††††

North ††††††††††

shiring
††††††††††

Outhenham
††††††††††

dceng's fecc
††††††††††
††††††††††

††††††††††
← *exeter*
††††††††††

theadbeche's So
††††††††††

thwood
H P P P P X

Gloucester
X P P P K M H T P R

Lordsborough
P P R M H B P P P P X H

St. John
H T P P H T

Longmeadow
P P T X M P P P P P P P

Mudford
P P P P P P P P P P P P

portsmouth
P P R T H P P P P H T H

haarskooi
K R P P H K M P P P P P P P P

Combe
K P P P P P P

Cherbourg
K M P R B P P R X

Toen het Romeinse Rijk in verval raakte, ging het achteruit met Groot-Brittannië. Terwijl de Romeinse villa's afbrokkelden, bouwde het volk houten woningen met één kamer en zonder schoorsteen. Het ambacht van Romeins aardewerk, belangrijk voor het bewaren van voedsel, ging grotendeels verloren. Geletterdheid nam af.

Soms wordt deze periode in de middeleeuwen wel de 'donkere middeleeuwen' genoemd, en gedurende vijfhonderd jaar verliep de vooruitgang pijnlijk traag.

Daarna begon alles eindelijk te veranderen...

Deel I

HET TROUWFEEST

997 n. Chr.

1

17 juni 997

Het viel niet mee om de hele nacht wakker te blijven, vond Edgar, zelfs in de belangrijkste nacht van je leven.

Zijn mantel had hij over het riet op de vloer uitgespreid, en daar lag hij nu op, gekleed in de tot zijn knieën reikende bruine wollen tuniek, het enige wat hij de hele zomer door dag en nacht droeg. In de winter zou hij de mantel om zich heen wikkelen en vlak bij het vuur gaan liggen. Maar nu was het warm weer: midzomerdag was nog maar een week te gaan.

Edgar wist altijd welke datum het was. De meeste mensen moesten dat vragen aan priesters, die kalenders bijhielden. Edgars oudere broer Erman had hem eens gevraagd: ‘Hoe weet je wanneer het Pasen is?’ en hij had geantwoord: ‘Omdat het de eerste zondag is na de eerste vollemaan na de eenentwintigste dag van maart, natuurlijk.’ Het was een vergissing geweest om dat laatste woord eraan toe te voegen, want Erman had hem vanwege zijn sarcasme een stomp in de buik verkocht. Dat was jaren geleden geweest, toen Edgar nog klein was. Inmiddels was hij volwassen. Drie dagen na midzomer zou hij achttien jaar zijn. Zijn broers stompten hem niet langer.

Hij schudde zijn hoofd. Willekeurige gedachten deden hem wegzakken. Hij deed zijn best om het zich ongemakkelijk te maken en ging op zijn vuist liggen om wakker te blijven.

Hij vroeg zich af hoeveel langer hij nog moest wachten.

Hij draaide zijn hoofd en keek om zich heen bij het haardvuur. Zijn woning was als bijna elk ander huis in Combe: eikenhouten wanden, een strodak en een aarden vloer die deels bedekt werd door rietstengels van de oevers van de nabijgelegen rivier. Vensters waren er niet. Midden in de enkele kamer lagen stenen in een vierkant rondom de haard. Boven het vuur stond een ijzeren driepoot waar je kookpotten aan kon hangen. De

poten wierpen spinachtige schaduwen op de onderkant van het dak. Aan alle wanden zaten houten pennen waaraan kleren, kookgerei en scheepsbouwgereedschap waren opgehangen.

Edgar wist niet precies hoeveel van de nacht al verstreken was, omdat hij wel eens kon zijn ingedommeld, misschien meer dan eens. Eerder op de avond had hij geluisterd naar de geluiden van het stadje dat zich opmaakte voor de nacht: een paar dronkaards die een schunnig liedje zongen, de bittere beschuldigingen van een echtelijke ruzie in een naburige woning, een slaande deur en een blaffende hond en, ergens dichtbij, een snikkende vrouw. Maar nu was er niets behalve het zachte slaapliedje van de golven op een beschut strand. Hij staaarde in de richting van de deur, zoekend naar streepjes licht rondom de randen. Hij zag slechts duisternis. Dat betekende dat de maan onder was, en de nacht al flink gevorderd, of dat de lucht bewolkt was, wat hem niets zou vertellen.

De rest van zijn familie lag verspreid door de kamer, dicht bij de wanden waar minder rook hing. Pa en ma lagen rug aan rug. Soms ontwaakten ze in het holst van de nacht en omhelsden ze elkaar fluisterend en samen bewegend totdat ze hijgend naar achteren vielen; maar nu lagen ze in diepe slaap, met een snurkende pa. Erman, met zijn twintig jaar de oudste broer, lag vlak bij Edgar, en Eadbald, de middelste, bevond zich in de hoek. Edgar hoorde hun rustige, onbezorgde ademhaling.

Eindelijk sloeg de kerkklok.

Aan de andere kant van het stadje stond een klooster. De monniken kenden een manier om de uren van de nacht te meten: ze maakten grote gemarkeerde kaarsen die al afbrandend de tijd aangaven. Een uur vóór zonsopkomst luidden ze de klok en daarna stonden ze op om hun metendienst, het ochtendgebed, te zingen.

Edgar bleef nog iets langer stilliggen. De klok kon ma, die gemakkelijk wakker werd, wel eens hebben gestoord. Hij gunde haar tijd om weer in een diepe sluimering weg te zakken. Toen stond hij eindelijk op.

Zwijgend pakte hij zijn mantel, zijn schoenen en zijn riem met de in de schede gestoken dolk op. Blootsvoets liep hij de kamer door, oppassend voor de meubels: een tafel, twee stoelen en een houten bank. De deur ging stilletjes open: gisteren had Edgar de houten scharnieren met een royale lik schapentalg gevet.

Als een van zijn familieleden nu wakker werd en iets tegen hem zei, zou hij zeggen dat hij naar buiten ging om te piesen en hopen dat ze niet zagen dat hij zijn schoenen droeg.

Eadbald gromde. Edgar verstijfde. Was Eadbald wakker geworden of had hij gewoon in zijn slaap een geluid gemaakt? Edgar wist het niet. Maar Eadbald was de passieve onder de broers, wilde nooit gedoe, net als pa. Hij zou niet voor problemen zorgen.

Edgar stapte naar buiten en sloot de deur voorzichtig achter zich.

De maan was ondergegaan, maar de lucht was helder en het strand werd door sterren verlicht. Tussen het huis en de vloedpaal bevond zich een werf. Pa was een scheepsbouwer, en zijn drie zonen hielpen hem. Pa was een goede vakman maar een slechte zakenman, dus ma nam alle financiële beslissingen, vooral de moeilijke berekening van welke prijs je moest vragen voor iets wat zo gecompliceerd was als een boot of schip. Als een klant probeerde te pingelen, zou pa bereid zijn toe te geven, maar ma zou ervoor zorgen dat hij voet bij stuk hield.

Terwijl Edgar zijn schoenen veterde en zijn riem vastgespte wierp hij een blik op de werf. Er was slechts één vaartuig in aanbouw, een kleine boot om stroomopwaarts de rivier mee op te roeien. Ernaast stond een grote en kostbare voorraad timmerhout; de boomstammen waren in helften en kwarten gezaagd, gereed om tot de onderdelen van een boot te worden gevormd. Ongeveer één keer per maand ging de hele familie het bos in om een volwassen eik te kappen. Pa en Edgar begonnen altijd door beurtelings met een bijl met een lange steel te zwaaien en nauwkeurig een wig uit de stam te hakken. Daarna namen Erman en Eadbald het over en konden ze even uitrusten. Zodra de boom omviel, snoeiden ze hem en lieten ze het hout de rivier afdrijven naar Combe. Uiteraard moesten ze wel betalen: het bos was eigendom van Wigelm, de leenheer aan wie de meeste mensen in Combe huur betaalden, en hij eiste twaalf zilveren penny's voor elke boom.

Naast de houtvoorraad bevonden zich op de werf een vat met teer, een haspel touw en een wetsteen. Alles werd bewaakt door de aan de ketting gelegde mastiff Grendel, een zwarte hond met een grijze snoet, te oud om dieven veel kwaad te doen, maar nog steeds in staat om met zijn geblaf de hele familie te alarmeren. Nu was Grendel stil en keek hij met zijn kop rustend op zijn voorpoten allesbehalve nieuwsgierig naar Edgar. Edgar knielde neer en aaide hem over zijn kop. 'Vaarwel, oude hond,' mompelde hij, en zonder overeind te komen kwispelde Grendel.

In de werf lag verder een voltooid vaartuig, en Edgar beschouwde het als van hemzelf. Hij had het naar een oorspronkelijk ontwerp, op basis van een Vikingschip, gebouwd. Hij had nooit echt een Viking gezien, in

zijn leven waren ze Combe nooit binnengevallen, maar twee jaar geleden was op het strand een verlaten en zwartgeblakerd wrak aangespoeld, met zijn boegbeeld – een drakenkop – half vernield, vermoedelijk na de een of andere zeeslag. Edgar was diep onder de indruk geweest van zijn verminkte schoonheid: de sierlijke rondingen, de lange kronkelende voorstevens en de slanke romp. Hij was vooral getroffen door de grote uitstekende kiel over de lengte van het schip, die – had hij na enig nadenken beseft – de stabiliteit gaf waardoor de Vikingen de zeeën konden oversteken. Edgars boot was een mindere versie, met twee riemen en een klein, vierkant zeil.

Edgar wist dat hij een talent bezat. Hij was al een betere scheepsbouwer dan zijn oudere broers en spoedig zou hij pa inhalen. Hij voelde intuïtief aan hoe vormen samen pasten om een stabiele structuur te krijgen. Jaren geleden had hij pa tegen ma horen zeggen: ‘Erman leert langzaam en Eadbald leert snel, maar Edgar lijkt het te begrijpen voordat de woorden mijn mond hebben verlaten.’ Het was waar. Sommigen konden een muziekinstrument oppakken dat ze nooit hadden bespeeld, een fluit of een lier, en er na een paar minuten een melodie uit halen. Edgar had een neus voor boten, en ook voor huizen. Hij zei: ‘Die boot zal naar stuurboord trekken’ of: ‘Dat dak zal lekken’, en hij had altijd gelijk.

Nu maakte hij zijn boot los en duwde hij hem over het strand. Het geluid van de over het zand schrapende romp werd gesmoord door het geruis van de branding.

Hij werd opgeschrikt door een meisjesachtig gegiechel. In het licht van de sterren zag hij een naakte vrouw op het zand liggen, met een man boven op haar. Vermoedelijk kende hij hen, maar hun gezichten waren niet goed te zien en omdat hij hen niet wilde herkennen wendde hij snel zijn blik af. Hij had hen in een geheim afspraakje verrast, dacht hij. De vrouw leek jong en de man was misschien wel getrouwd. De geestelijkheid predikte tegen dergelijke zaken, maar mensen volgden niet altijd de regels. Edgar negeerde het paar en duwde zijn boot het water in.

Hij wierp een blik terug naar het huis en voelde een scheut van spijt terwijl hij zich afvroeg of hij het ooit weer zou zien. Het was het enige thuis dat hij zich kon herinneren. Hij wist, omdat het hem was verteld, dat hij in een andere plaats was geboren, namelijk in Exeter, waar zijn vader had gewerkt voor een scheepsbouwmeester. Daarna was de familie verhuisd, toen Edgar nog een zuigeling was, en hadden ze zich gevestigd in Combe, waar pa met één opdracht voor een roeiboort zijn eigen onder-

neming was begonnen. Maar daar kon Edgar zich niets van herinneren. Dit was het enige thuis dat hij kende, en hij verliet het voorgoed.

Pa had geluk dat hij elders werk had gevonden. Sinds de nieuwe Viking-invallen in het zuiden van Engeland, toen Edgar negen jaar was, was de handel ingezakt. Handeldrijven en vissen was gevaarlijk zolang de plunderslaars in de buurt waren. Alleen wie moedig was kocht een boot.

In de haven lagen nu drie schepen, zag hij bij het sterrenlicht: twee haringvissers en een Frankisch koopvaardijship. Op het strand gesleept lag een handvol kleinere vaartuigen, rivier- en kustvaarders. Hij had geholpen bij de bouw van een van de vissersboten. Maar hij kon zich een tijd herinneren dat er altijd een twaalftal of meer schepen in de haven lagen.

Hij voelde een frisse bries uit het zuidwesten, de heersende wind hier. Zijn boot beschikte over een zeil – klein, omdat het heel duur was: een volwaardig zeil voor een zeeschip kostte een vrouw vier dagen om te maken. Maar het was nauwelijks de moeite om het te ontvouwen voor het korte tochtje over de baai. Hij begon te roeien, iets wat hem amper inspanning kostte. Edgar was zwaar gespierd, als een hoefsmid. Zijn vader en broers waren net zo sterk. Ze werkten de hele dag, zes dagen per week, met bijl, dissel en vijzel, en gaven vorm aan de eikenhouten gangen waar de rompen van boten van werden gemaakt. Het was zwaar werk en maakte mannen sterk.

Hij was blij. Hij was ontkomen. En hij ging de vrouw zien van wie hij hield. De sterren schitterden, het strand gloeide wit, en wanneer zijn riemen het wateroppervlak braken, was het omkrullende schuim als de val van haar haar op haar schouders.

Haar naam was Sungifu, wat meestal werd afgekort tot Sunni, en ze was in alle opzichten uitzonderlijk.

Hij zag de panden langs de kust, waarvan de meeste werkplaatsen waren van vissers en handelaren: de smederij van een tingietier die roestbestendige onderdelen voor schepen maakte, de lange werf waarin een touwslager zijn lijnen weefde, en de reusachtige oven van een teermaker die dennen houtblokken roosterde om de plakkerige vloeistof te maken waarmee scheepsbouwers hun vaartuigen waterdicht maakten. Vanaf het water leek het stadje altijd groter: het was een thuis voor enkele honderden mensen, van wie de meeste direct of indirect van de zee leefden.

Hij keek over de baai naar zijn bestemming. In de duisternis zou hij Sunni niet hebben kunnen zien, zelfs als ze daar had gestaan; wat niet het

geval was, want ze hadden afgesproken elkaar bij zonsopkomst te treffen. Maar hij staarde onwillekeurig naar de plek waar ze spoedig zou zijn.

Sunni was eenentwintig, ruim drie jaar ouder dan Edgar. Toen hij op een dag op het strand naar het Vikingwrak had zitten staren, had ze zijn aandacht getrokken. Hij kende haar uiteraard van gezicht, hij kende alle bewoners in het stadje, maar ze was hem eerder niet bijzonder opgeval- len, en hij herinnerde zich niets over haar familie. ‘Ben je met het wrak aangespoeld?’ had ze gevraagd. ‘Je zat zo stil, ik dacht dat je drijfhout was.’ Ze moest wel fantasierijk zijn, zag hij direct, om zo iets zomaar uit het niets te zeggen, en hij had uitgelegd wat hem zo boeide aan de lijnen van het vaartuig, omdat hij het gevoel had dat ze het zou begrijpen. Ze hadden een uur gepraat en hij was verliefd geworden.

Toen vertelde ze hem dat ze getrouwd was, maar het was al te laat.

Haar man, Cyneric, was dertig. Ze was veertien geweest toen ze hem huwde. Hij had een kleine kudde melkkoeien, en Sunni beheerde de zuivelmakerij. Ze was pienter en verdiende voldoende geld voor haar man. Kinderen hadden ze niet.

Edgar had al snel door dat Sunni een hekel had aan Cyneric. Hij ging elke avond na het melken naar een herberg, de Sailors geheten, en werd dronken. Terwijl hij daar was, kon Sunni de bossen in glippen en Edgar zien.

Vanaf nu zou er van verstoppertje echter geen sprake meer zijn. Vandaag zouden ze samen weglopen, of, preciezer gezegd, wegvaren. Edgar had in een vissersdorp tachtig kilometer verderop langs de kust werk en een huis aangeboden gekregen. Hij had het geluk gehad om een scheepsbouwer te vinden die iemand zocht. Edgar had geen geld – dat had hij nooit, ma zei dat hij dat niet nodig had – maar zijn gereedschap zat in een kastje dat in de boot was gebouwd. Ze zouden een nieuw leven beginnen.

Zodra iedereen beseftte dat ze verdwenen waren, zou Cyneric zichzelf vrij beschouwen om opnieuw te trouwen. Een echtgenote die de benen nam met een andere man scheidde feitelijk zichzelf: de Kerk zou het misschien niet aanstaan, maar dat was de gewoonte. Binnen een paar weken, zei Sunni, zou Cyneric naar het platteland gaan, op zoek naar een straat- arme familie met een knappe veertienjarige dochter. Edgar vroeg zich af waarom de man een vrouw wilde: volgens Sunni had hij weinig belangstel- ling voor seks. ‘Hij heeft graag iemand om te commanderen,’ had ze ge- zegd. ‘Mijn probleem was dat ik oud genoeg werd om hem te verachten.’

Cyneric zou niet achter hen aan komen, zelfs als hij erachter kwam

waar ze waren, wat voorlopig in elk geval niet snel zou gebeuren. ‘En als we ons daarin vergissen,’ had Edgar gezegd, ‘en Cyneric komt er wel achter, dan zal ik hem verrot slaan.’ Sunni’s gezicht had hem verteld dat ze dit idioot gesnoef vond, en hij wist dat ze gelijk had. Haastig had hij eraan toegevoegd: ‘Maar vermoedelijk zal het niet zover komen.’

Hij bereikte de overkant van de baai, liet de boot op het strand lopen en bond hem met een touw vast aan een zwerfkei.

Hij hoorde de monniken hun gebeden zingen. Het klooster was vlakbij, en de woning van Cyneric en Sunni enkele honderden meters daarachter.

Hij ging in het zand zitten, keek naar de donkere zee en de nachtelijke lucht en dacht aan haar. Zou ze net zo gemakkelijk weg kunnen glijpen als hij had gedaan? Stel dat Cyneric wakker werd en haar tegenhield, wat dan? Het zou wel eens op een gevecht kunnen uitdraaien; ze kon geslagen worden. Opeens kwam hij in de verleiding om het plan te wijzigen, om van het strand naar haar huis te lopen en haar op te halen.

Met enige moeite wist hij zich in te houden. In haar eentje was ze beter af. Cyneric zou zijn roes uitslapen en Sunni zou als een kat naar buiten sluipen. Ze had zich voorgenomen om naar bed te gaan met haar enige sieraad om haar hals, een gedetailleerd gesneden medaillon aan een leren riempje. In een buideltje aan haar riem zou ze een handige naald en draad hebben en de geborduurde linnen hoofdband die ze bij speciale gelegenheden droeg. Net als Edgar kon ze in een paar stille seconden het huis uit zijn.

Spoedig zou ze hier zijn, met ogen glinsterend van opwinding en een soepel lichaam begerig naar dat van hem. Ze zouden elkaar omhelzen, stevig knuffelen en hartstochtelijk zoenen; daarna zou ze in de boot stappen en hij zou hem het water in duwen, de vrijheid tegemoet. Hij zou een stukje uit de kust roeien en haar opnieuw zoenen, dacht hij. Hoe snel konden ze de liefde bedrijven? Ze zou net zo ongeduldig zijn als hij. Hij kon om de landtong heen roeien, vervolgens de steen met het touw eromheen die hij als anker gebruikte, overboord gooien, en dan konden ze in de boot gaan liggen, onder de dwarsliggers. Het zou een beetje ongemakkelijk zijn, maar wat deed dat ertoe? De boot zou zachtjes op de golven wiegen, en ze zouden de warmte van de opkomende zon op hun naakte huid voelen.

Maar misschien zouden ze er verstandiger aan doen om het zeil te ontvouwen en meer afstand tussen hen en het stadje te scheppen voordat ze een pauze riskeerden. Rond het middaguur wilde hij een goed eind weg

zijn. Met haar zo dichtbij, terwijl ze met een gelukkige glimlach naar hem keek, zou het lastig zijn om de verleiding te weerstaan, maar het was belangrijker om hun toekomst veilig te stellen.

Zodra ze bij hun nieuwe huis kwamen, zouden ze zeggen dat ze al gehuwd waren, hadden ze besloten. Tot nu toe hadden ze nog nooit een nacht in hetzelfde bed doorgebracht. Vanaf vandaag zouden ze elke avond samen eten, hele nachten in elkaars armen liggen en in de ochtend veelbetekenend naar elkaar glimlachen.

Aan de horizon zag hij een sprankje licht. De zon kon elk moment opkomen. Ze zou snel hier zijn.

Alleen wanneer hij aan zijn familie dacht voelde hij zich verdrietig. Zonder zijn broers, die hem nog steeds als een dwaas kind behandelden en hun best deden om net te doen alsof hij niet slimmer was geworden dan zij beiden, kon hij gelukkig leven. Pa zou hij wel missen, die had hem zijn hele leven dingen verteld die hij nooit zou vergeten, zoals: 'Hoe goed je twee planken ook samenbindt, de verbinding is altijd de zwakste schakel.' En het idee om ma te verlaten bracht tranen in zijn ogen. Ze was een sterke vrouw. Als er iets misging, verspilde ze geen tijd door haar lot te betreuren, maar bracht ze de zaken weer op orde. Drie jaar geleden was pa ziek geworden en bijna gestorven, en ma had de leiding over de werf op zich genomen – door de jongens op te dragen wat ze moesten doen, schulden te innen, ervoor te zorgen dat klanten geen opdrachten annuleerden – totdat pa was hersteld. Ze was een leider, en niet alleen van de familie. Pa was een van de twaalf ouderlingen van Combe, maar het was ma die de stadsbewoners had geleid in hun protest toen Wigelm, de leenheer, had geprobeerd hun huur te verhogen.

De gedachte aan zijn vertrek zou ondraaglijk zijn als hij niet het blijde vooruitzicht had van een toekomst met Sunni.

In het zwakke licht zag Edgar iets vreemds op het water. Hij had goede ogen en was eraan gewend om schepen van een afstand te zien, om de vorm van een romp te onderscheiden van die van een hoge golf of een laaghangende wolk, maar nu wist hij niet zeker waar hij naar keek. Hij spande zich in om een ver geluid op te vangen, maar het enige wat hij oppikte was het geluid van de golven op het strand pal voor hem.

Na een paar hartslagen leek hij de kop van een monster te zien, en hij kreeg koude rillingen van angst. Tegen de zwakke gloed in de lucht meende hij puntoren, geweldige kaken en een lange nek te zien.

Even later besepte hij dat hij keek naar iets wat zelfs nog erger was dan

een monster: het was een Vikingschip, met een drakenkop op de punt van zijn lange gebogen voorsteven.

Er verscheen nog een schip in beeld, daarna een derde, en een vierde. Hun zeilen stonden strak door de aantrekkende zuidwestenwind, en de lichte vaartuigen sneden snel door de golven. Edgar sprong overeind.

De Vikingen waren dieven, verkrachters en moordenaars. Ze voerden aanvallen uit langs de kust en rivieren. Ze staken steden in brand, stalen alles wat ze maar mee konden nemen en vermoordden iedereen behalve jonge mannen en vrouwen, die ze gevangennamen om als slaven te verkopen.

Edgar aarzelde nog een moment langer.

Inmiddels zag hij tien schepen. Dat betekende minstens vijfhonderd Vikingen.

Waren het echt Vikingschepen? Andere bouwers hadden hun vernieuwingen overgenomen en hun ontwerpen gekopieerd; Edgar zelf ook. Maar hij zag het verschil: er ging een gespannen dreiging uit van de Scandinavische vaartuigen die geen enkele imitator wist op te wekken.

Hoe dan ook, wie anders zou in zulke aantallen naderen bij zonsopkomst? Nee, er was geen sprake van twijfel.

De hel zou losbreken in Combe.

Hij moest Sunni waarschuwen. Als hij op tijd bij haar kon zijn, zouden ze misschien nog kunnen ontsnappen.

Schuldbewust besefte hij dat zijn eerste gedachte aan haar en niet aan zijn familie was geweest. Ook hen moest hij zien te alarmeren. Maar zij bevonden zich aan de andere kant van het stadje. Eerst zou hij op zoek gaan naar Sunni.

Hij keerde om en rende over het strand, turend naar het pad voor half verscholen obstakels. Even later stopte hij en keek hij naar de baai. Tot zijn afschuw zag hij hoe snel de Vikingen hadden gevaren. Er naderden al fel brandende toortsen, waarvan een aantal weerspiegeld in het verschuivende zeewater en andere duidelijk over het zand werden gedragen. Ze waren al aan het landen!

Maar ze gingen geruisloos te werk. Hij kon de monniken nog altijd horen bidden, zich allemaal onbewust van hun lot. Hij moest ook hen zien te waarschuwen. Maar hij kon niet iedereen alarmeren!

Of misschien wel. Hij keek naar de kerktoren die zich aftekende tegen de lichter wordende lucht en zag een manier om Sunni, zijn familie, de monniken en het hele stadje te waarschuwen.

Hij week uit naar het klooster. Uit de duisternis doemde een laag hek-je op en zonder zijn pas in te houden sprong hij eroverheen. Neerkomend aan de andere kant struikelde hij, maar hij behield zijn evenwicht en rende door.

Hij bereikte de kerkdeur en keek even achterom. Het klooster stond op een lage helling, en hij kon het hele stadje en de baai overzien. Honderden Vikingen spetterden door het ondiepe water het strand op en het stadje in. Hij zag het knisperende, zomerdroge stro van een rieten dak in brand vliegen; daarna nog een, en nog een. Hij kende alle huizen in Combe en hun eigenaars, maar in het flauwe licht kon hij niet goed zien welke brandden, en hij vroeg zich somber af of zijn eigen thuis al in licht-laaie stond.

Hij wierp de kerkdeur open. Het interieur werd verlicht door onrustig kaarslicht. Het gezang klonk rafelig nu een aantal van de monniken hem naar de voet van de toren zag rennen. Hij zag het bungelende touw, greep het en trok het naar beneden. Tot zijn teleurstelling maakte de klok geen geluid.

Een van de monniken maakte zich los van de groep en beende op hem af. De kaalgeschoren kruin van zijn hoofd werd omringd door witte krullen, en Edgar herkende prior Ulfric. ‘Wegwezen hier, dwaze jongen,’ zei de prior verontwaardigd.

Edgar kon zich nauwelijks bekommeren om een uitleg. ‘Ik moet de klok luiden!’ zei hij wanhopig. ‘Wat is er mis met dat ding?’

De dienst was onderbroken en alle monniken keken nu naar hen. Een tweede man kwam aangelopen: Maerwynn de keukenmeester, een jongere man en niet zo opgeblazen als Ulfric. ‘Wat is er aan de hand, Edgar?’ vroeg hij.

‘De Vikingen zijn hier!’ riep Edgar. Hij trok nog eens aan het touw. Hij had nog nooit geprobeerd om een kerkklok te luiden, en het gewicht verraste hem.

‘O nee!’ riep prior Ulfric. Zijn gelaatsuitdrukking veranderde van kritisch in angstig. ‘God behoede ons!’

‘Weet je het zeker, Edgar?’ vroeg Maerwynn.

‘Ik zag ze vanaf het strand!’

Maerwynn rende naar de deur en keek naar buiten. Met een wit weggetrokken gezicht kwam hij terug. ‘Het is waar,’ zei hij.

‘Iedereen,’ schreeuwde Ulfric, ‘rennen!’

‘Wacht!’ zei Maerwynn. ‘Edgar, blijf aan dat touw trekken. Het vergt

een paar rukken om hem aan de gang te krijgen. Spring omhoog en ga eraan hangen. En voor de rest: we hebben een paar minuten voordat ze hier zijn. Pak iets mee voordat je het op een rennen zet: eerst de relikwieën met de overblijfselen van de heiligen, daarna de met juwelen versierde ornamenten, en de boeken – en ren vervolgens naar de bossen.’

Met het touw stevig in zijn handen sprong Edgar op van de vloer en even later hoorde hij het gebeier van de grote klok weerklinken.

Ulfric griste een zilveren kruis mee en stormde naar buiten, en de andere monniken volgden; sommigen verzamelden rustig wat kostbare voorwerpen, anderen brulden en raakten in paniek.

De klok begon te zwaaien en luidde regelmatig. Gebruikmakend van zijn lichaamsgewicht trok Edgar als een bezetene aan het touw. Hij wilde dat iedereen direct wist dat dit niet alleen een oproep tot gebed was voor de nog slapende monniken, maar een alarmsignaal voor het hele stadje.

Na een minuut wist hij zeker dat hij genoeg had gedaan. Hij liet het touw bungelend achter en rende de kerk uit.

De scherpe geur van brandend riet prikte in zijn neusgaten: de stevige zuidwestenwind verspreidde de vlammen heel vlug. Tegelijkertijd brak er een heldere dag aan en werd het licht. In het stadje renden mensen met pasgeborenen en kinderen en alles wat hun dierbaar was – gereedschappen en kippen en leren buidels met muntstukken – vastklampend hun huis uit. De snelsten staken al de velden over in de richting van de bossen. Sommigen zouden ontkomen, dacht Edgar, dankzij de klok.

Hij liep tegen de mensenstroom in, zijn vrienden en burens ontwijkend, op weg naar Sunni's woning. Hij zag de bakker, die al vroeg bij zijn oven zou zijn: nu rende hij met een zak bloem op zijn rug zijn huis uit. In herberg de Sailors was het nog altijd rustig; zelfs na het alarm zouden de gasten traag opstaan. Wyn de edelsmid kwam langs op zijn paard, met een aan zijn rug vastgesnoerde kist. Het paard draafde in paniek en zijn berijder had zijn armen om zijn hals geslagen om zich wanhopig vast te houden. Een slaaf die Griff heette droeg een oude vrouw, zijn eigenares, op zijn rug. Edgar speurde elk gezicht dat hem passeerde af, voor het geval dat Sunni zich onder hen bevond, maar hij zag haar niet.

Toen trof hij de Vikingen.

De voorhoede van de macht bestond uit een twaalftal grote mannen en twee angstaanjagende vrouwen, allemaal in lederen wambuizen en gewapend met speren en bijlen. Ze droegen geen helmen, zag Edgar, en terwijl angst als braaksel in zijn keel oprispte, besefte hij dat ze tegen de zwakke

bewoners weinig bescherming nodig hadden. Een aantal van hen droeg al buit: een zwaard met een met sieraden bezet handvat, duidelijk bedoeld om uit te stallen en niet voor de strijd; een geldtas; een bonten mantel; een duur zadel met paardentuigbeslag in verguld brons. Een man leidde een wit paard dat Edgar herkende als van de eigenaar van een haring-schip; een had een meisje over zijn schouder, maar Edgar was dankbaar dat het niet Sunni was.

Hij stapte terug, maar de Vikingen naderden, en hij kon niet vluchten omdat hij Sunni moest zoeken.

Een paar moedige stadsbewoners boden weerstand. Ze stonden met hun rug naar Edgar, dus hij zag niet wie het waren. Sommigen gebruikten bijlen en dolken, een van hen een pijl en boog. Gedurende enkele hartslagen staarde Edgar alleen maar, verlamd door de aanblik van scherpe messen die in mensenvlees sneden, het geluid van gewonde mannen die huilden als dieren met pijn, de geur van een stad in brand. Het enige geweld dat hij ooit had gezien bestond uit vuistgevechten tussen agressieve jongens of dronkenmannen. Dit was nieuw: gutsend bloed en uit-hangende darmen en angstkreten. Hij stond als bevroren van angst.

De handelaren en vissers van Combe waren geen partij voor deze aanvallers wier levensonderhoud uit geweld bestond. De plaatselijke bewoners werden in enkele ogenblikken neergemaaid, en de Vikingen rukten op terwijl achter de aanvoerders meer van hen naderden.

Edgar kwam weer bij zinnen en dook achter een huis. Hij moest zien weg te komen van de Vikingen, maar was niet te bang om aan Sunni te denken.

De aanvallers trokken door de hoofdstraat, de mensen opjagend die over dezelfde weg vluchtten, maar achter de huizen bevonden zich geen Vikingen. Elk huis had ongeveer een halve hectare grond: de meeste mensen hadden fruitbomen en een groentetuin, en de rijkere een kippenhok of een varkensstal. Edgar rende van de ene achtertuin naar de volgende, in de richting van Sunni's woning.

Sunni en Cyneric woonden in een huis als alle andere, op de zuivelmakerij na, een aangebouwde schuur gebouwd van maïskolven, een mix van zand, stenen, klei en stro, met een dak van dunne stenen tegels, alles bedoeld om de schuur koel te houden. Het gebouwtje stond op de rand van een klein veld waar de koeien graasden.

Edgar bereikte het huis, gooide de deur open en stoof naar binnen.

Hij zag Cyneric op de vloer, een gedrongen, zware man met zwart